

APERITIEF

Publicație oficială a TIFF | # 4 | 14-15 English pages

Luni | 28 mai | 2018 www.tiff.ro

BANCA TRANSILVANIA®

Puterea exemplului: Márta Mészáros

Márta Mészáros este distinsă astăzi cu Premiul pentru întreaga carieră, la cea de-a 17-a ediție a Festivalului Internațional de Film „Transilvania”

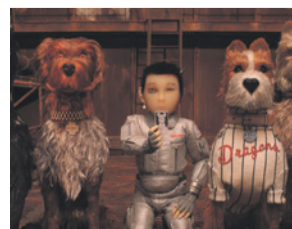
De la ora 20.30, la Cinema Florin Piersic va rula filmul ei *Aurora Borealis*, proiecția fiind urmată de decernarea premiului. Márta Mészáros a fost premiată la Berlin, Cannes, Chicago sau Veneția, întreaga ei carieră fiind concentrată asupra dramelor unor femei aflate în situații limită. Un amplu portret dedicat ei în PAGINA 3.

InterogaTIFF

Scenarista Rebecca Lenkiewicz: „Mereu aș pleda pentru sufletul unui film”

»Pagina 7

Piața Unirii

Wes Anderson se întoarce în lumea animației cu pelicula *Insula necuvântătoarelor*

»Pagina 9

Ce se întâmplă, documentarele?

John McEnroe: Imperiul Perfecțiunii

»Pagina 8

Cinematografele TIFF

- CINEMA FLORIN PIERSIC
P-ța Mihai Viteazul, nr. 11
- CINEMA VICTORIA
Bd-ul Eroilor, nr. 51
- CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR
P-ța Lucian Blaga, nr. 1-3
- PIAȚA UNIRII OPEN AIR
(Piața Unirii)
- CINEMA CITY IULIUS
(în incinta Iulius Mall)
Str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53B
- INSTITUTUL FRANCEZ CLUJ
Str. I.C. Brătianu, nr. 22
- CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR
Str. Bucegi
- SOMEȘ OPEN AIR
Plaja Grigorescu
- CINEMA MĂRĂȘTI
Str. Aurel Vlaicu, nr. 3
- UNIVERSITATEA SAPIENTIA
Str. Calea Turzii, nr. 4
- URANIA PALACE
Str. Horea, nr. 4

APERITIFF

Redactor-șef:
Codruța Simina

Redactori:
Andreea Bagita
Flavia Dima
Anca Grădinaru
Daniel Iftene
Ion Indolean
Cosmin Popa
Cristi Mărculescu

Radu Meza
Alex Mircioi
Alexandra Damian

Graphic design:
Carmen Gocu
Vlad Simion

Tipărit la:
Compania de Producție
Tipografică

INFORMAȚII BILETE

ACCESUL LA PROIECȚII:

Cu acreditarea oferită de festival puteți obține bilet pentru orice proiecție din cadrul festivalului, excepție fac următoarele evenimente speciale:

- Evenimentul special „Chef ca-n Teleorman”: 50 lei* (Form Space, 01.06)
- Proiecțiile Film Food: 100 lei*
- Eveniment special: Recital Angela Gheorghiu și proiecția filmului Tosca: 30/50/70 lei (Opera Națională Română, Cluj)
- Accesul vă este asigurat doar dacă aveți acreditarea și biletul valid.
- Bilete pentru toate proiecțiile festivalului, pot fi obținute:
- Online de pe www.tiff.eventbook.ro, introducând codul un de pe badge.
- Sau de la una dintre următoarele casierii:
Casa TIFF str. Universității, nr. 6 (doar pentru invitații acreditați)
Cinema FLORIN PIERSIC, P-ța Mihai Viteazul, nr. 11
Cinema VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
Info Point Iulius, str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B
Cinema CITY IULIUS, str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B
Casa de Cultura a Studenților, Piața Lucian Blaga nr. 1-3
TIFF Info Point – Piața Unirii
Universitatea Sapientia, Calea Turzii, nr. 4

Orar de funcționare:
21 mai – 24 mai: 11:00 – 18:00
25 mai – 3 iunie 09:00 – 23:00

- Biletele pentru oricare proiecție se pot obține în avans cu maxim o zi sau în ziua respectivă.
- Aveți posibilitatea să obțineți bilete pentru maximum 5 proiecții, din aceeași zi.
- 30% din biletele puse în vânzare sunt rezervate persoanelor acreditate, această rezervare este valabilă până cu 2 ore înaintea începerii proiecției.

Pentru orice informații legate de proiecții sau bilete, vă așteptăm la Casa TIFF, str. Universității, nr. 6.

IMPORTANT:

- Biletele garantează locuri în sală, până cu 5 minute înaintea începerii proiecției.
- Dacă nu aveți un bilet valid, dar aveți acreditarea, veți putea avea acces la proiecție în limita locurilor disponibile.
- Dacă nu aveți acreditare, dar aveți un bilet valid, nu veți putea avea acces la proiecție.

Proiect cultural finanțat
de Ministerul Culturii și
Identității Naționale

Proiect realizat cu sprijinul
Primăriei și Consiliului
Local Cluj-Napoca

Energie și good vibes
la concertele TIFF.17

Începe sezonul concertelor marca TIFF – când lășăm în urmă întunericul sălii de cinema și mai lășăm ochii să se mai odihnească puțin după atâtea filme, în timp ce urechile (și picioarele, dacă sunteți puși pe chefulă) preiau volanul. De la groovy reggae și jazzy funk la mlazz și indie, concertele găzduite de Casa TIFF sunt o ocazie minunată de a urmări cele mai interesante apariții de pe scena underground românească. Acestea vor începe la orele 21:00, iar biletele costă 15 lei.

FUNKORPORATION

Duminică, 27 mai

Clujenii de la FUNKorporation deschid serile de la Casa TIFF cu un concert ce promite să vă pompeze sângele în vene – îmbinând influențe venite din jazz, garage funk, reggae și ska-punk, formația emite frecvențe de *good vibes* care scot la dans și cel mai timid dintre participanți.

JAZZYBIT

Miercuri, 30 mai

Deja confirmați la nivel național și internațional, Jazzybit propun o abordare a jazz-ului care se situează undeva între jazz și rock, o confluență ce permite reverberații de funk, latin și blues. Trioul timișorean de loud jazz este cunoscut pentru cele două albume lansate până în prezent, „Touch the Sky” și „Horizon”, dar și pentru proiectul SUBjazz, realizat în colaborare cu cei de la Subcarpați.

Andrei Pavel
la TIFF Lounge

Luni, 28 mai, de la ora 17.00, invitatul TIFF Lounge va fi tenismanul Andrei Pavel. Întâlnirea va fi moderată de către jurnalistul Mihnea Măruță.

Ce să nu ratezi

LUNI, 28 MAI

15:00
JOHN MCENROE:
IMPERIUL PERFECȚIUNII
Casa de Cultură a Studenților

18:30
EXODUS TO SHANGHAI
de Antony Hickox
H33, str. Horea nr. 33

19:30
Concert DAKHABRAKHA (Ucraina)
Casa de Cultură a Studenților

21:00
CURIERUL de Karen Shahnazarov
Casa de Cultură a Studenților

21:45
INSULA CÂNILOR de Wes Anderson
Unirii Open Air

EXIT OZ

Joi, 31 mai

Ați auzit vreodată de „mlazz”, sau jazz-ul de mlaștină? Ei bine, concertul *Exit Oz* este ocazia perfectă de a lua legătura cu sound-ul pionierat de cvartetul timișorean de post-jazz, cu influențe eclectice din muzica tradițională, *free jazz* și punk/metal. Cunoscuți pentru debutul lor, *Împământenit* (lansat online în 2014), *Exit Oz* sunt una din cele mai bune formații live de pe scena muzicală autohtonă, concertele lor plasându-se undeva pe linia dintre ritual, experiență transcendențială și exorcizare. Bonus cinefil: formația în repertoriu și interpretări unice ale unor piese de pe soundtrack-urile unor filme clasice precum *You Only Live Twice*.

DIMITRI'S BATS

Sâmbătă, 2 iunie

O apariție nouă și energică pe scena autohtonă de indie, *Dimitri's Bats* îmbină verva electro-pop-ului cu vâna rockului alternativ, presărând peste și câteva elemente de mitologie vampirică (numele formației fiind inspirat dintr-o legendă *creepy* din județul Neamț). Și pentru un festival de film care are cuvântul *Transilvania* în nume, ce altă formație ar fi mai potrivită să încheie o săptămână și jumătate de filme și petreceri *spooky*?

Flavia Dima

Premiul publicului
TIFF .17

FILME ÎN COMPETIȚIE

Ancora și speranța – 4,2
Moștenitoarele – 3,7
Casa – 3,7
Iarna trădării – 2,8

BAROMETRU GENERAL

Riuichi Sakamodo: Coda – 4,80
Mefisto – 4,71
Șoferul de taxi – 4,71
Tăcerea celorlalți – 4,67
Sonata de toamnă – 4,67
Westwood: Punk, Icon, Activist – 4,67
Zagros – 4,62
Tatăl – 4,58
Omul delfin – 4,57
Insula lui Bergman – 4,57
Insulta – 4,57
Desculț – 4,54
O droaie de copii, o maimuță și un castel – 4,51
Zombillenium – 4,50
Grădina plăcerii – 4,49
303 – 4,47

3x3

Puterea exemplului: Márta Mészáros

Legenda spune că, foarte tânără fiind, Márta Mészáros a intrat într-un studio maghiar și a cerut șansa de a deveni regizor. Atât dorea, o șansă. Simțea că restul va veni de la sine. O angajată de pe-acolo, mirată, a trimis-o, însă, acasă și i-a spus, părințește și amical, că nu e bine să aibă asemenea pretenții stupide și că ar trebui să nu se mai joace cu cuvintele.

Destinul cerea, însă, ca Márta să devină cineast. Acest lucru nu avea cum să nu se întâmple. Născută la Budapesta, dar crescută în Kârgâzstan (pe atunci parte a URSS), ea a avut norocul de a fi învățat limba rusă. Fusesse, poate, singura ei șansă legată de acel loc trist unde tatăl ei fusese arestat și ucis pentru orientări anti-comuniste, iar mama, de asemenea, îi murise. Cunoașterea limbii a ajutat-o pe viitoarea cineastă să urmeze cursurile școlii sovietice de cinematografie. Autoritățile din Ungaria nu permiteau pe atunci femeilor să intre la instituția similară maghiară.

În acest climat est-european profund patriarhal, Márta Mészáros s-a lovit de opreliști și sincope, dar toate au întărit-o. Rămasă fără părinți de mică, revenită în țară după experiența sovietică, ea a decis să își dedice cariera și interesele acestui tip de probleme umane, cu care se confruntase și peste care trecuse, dacă stăm să ne gândim și fără să exagerăm, în mod eroic. Singură, fragilă, ea nu s-a dat niciodată bătută, ci și-a canalizat traumele și deziluziile către o forță creatoare absolut debordantă.

Întâmplarea de a-și fi început activitatea ca documentarist și doar apoi să treacă la ficțiune a ajutat-o să construiască povești deseori fondate pe detalii autobiografice autentice și pe materiale de arhivă. Aceste mărci i-au oferit o identitate vizuală și narativă puternică: au ajutat-o să vorbească pe un ton distinct și profund individualizat despre condiția femeii, într-o epocă în

Jurnal pentru copiii mei

care doar câteva alte cineaste făceau același lucru în toată Europa (poate doar Agnès Varda, Kira Muratova, Larisa Shepitko). Eroinele filmelor ei au fost mereu genul de persoane puternice, dar totodată fragilizate de un context vitregit, care trebuie să lupte atât cu preconcepții sociale, cât și cu necazuri existențiale.

Prezentate în cadrul secțiunii 3x3 anul acesta la TIFF, *Adopțiune* (1975) și *Jurnal pentru copiii mei* (1982) conțin tocmai astfel de narațiuni centrate pe detalii din biografia regizoarei, sigur că ficționalizate. *Adopțiune* o are în prim-plan pe Kata, muncitoare, văduvă la doar 40 de ani, care ar vrea să facă un copil cu iubitul ei. Acesta, deja însurat, nu are chef de complicații și o cam refuză. Într-o zi, Anna, fată scăpată de la școala de corecție, caută adăpost în casa femeii. Momentul este unul al conștientizării și al declanșării unei relații așteptate de ambele persoane, chiar dacă în mod subconștient. Povestea se leagă de copilăria regizoarei, care a fost crescută de o mătușă. *Jurnal pentru copiii mei* vorbește despre același moment din existența

cineastei, numai că dintr-o perspectivă ușor diferită. E un film pe tipicul *coming-of-age*, povestea unei maturizări forțate.

Cel de-al treilea film prezentat la TIFF este *Aurora boreală: luminile nordului* (2017), primul lungmetraj realizat de Márta Mészáros după aproximativ un deceniu de pauză. Rămânând la obsesii precum neacceptarea unui trecut personal întunecat, cineasta construiește o narațiune în jurul Olgăi, avocată de succes, care descoperă un sumbru secret de familie, care o face să-și pună sub semnul întrebării întreaga viață.

Premiată la Berlin, Cannes, Chicago sau Veneția (și lista ar putea continua), Márta Mészáros nu s-a abătut niciodată de la acest crez personal concentrat în jurul dramelor unor femei aflate în situații limită.

Márta Mészáros va fi omagiată la această ediție TIFF cu un Premiu pentru întreaga carieră.

Ion Indolean

TRY 1 MONTH FOR FREE

Competiție

Eșafodaj

Asher e genul de puștan cu inimă bună, dar care nu își poate controla ieșirile. În jurul lui, creează mereu tensiuni și pare eternul inadapabil. Tatăl îl crește cu mână forte, mama a fugit mai demult cu un iubit, iar la școală – aflat în ultimul an – se târăște dezinteresat. Gâfăie. El face parte dintr-o clasă de elevi modești, a căror soartă nu pare să intereseze pe nimeni.

Dar în momentul când i se schimbă profesorul de literatură, ceva pare că se naște în sufletul lui Asher. Rami, dascăl înzestrat cu talentul de a-și înțelege elevii, de a le oferi acea nesperată răbdare, pare alternativa masculină blândă și înțelegătoare a părintelui pasiv-agresiv și ursuz.

Construit pe modelul omului providențial care vine să îmbunătățească lu-

crurile în școala prăfuită de cartier, *Eșafodaj* capătă credibilitate pe măsură ce curge. Regizorul Matan Yair a fost el însuși profesor la un liceu cu probleme, iar actorul Asher Lax se joacă pe sine, într-o ficțiune cu nuanțe de documentar. Lumea protagonistului e dominată de masculii alfa, gata să sară la beregată pentru cea mai neînsemnată ofensă. E o lume plină de oameni munciți, care nu au timp de politețuri și nu știu cum să reacționeze în situații tensionate, decât cu o palmă sau cu un gest care poate lăsa urme adânci în personalitatea și în formarea celor din jur.

Eșafodaj rulează luni, 28 mai, la Cinema Victoria de la ora 17:30; și joi, 31 mai, la Cinema Victoria de la 20:00.

Ion Indolean

Amintiri din URSS

Amintiri din URSS. Ghici cine s-a-ntors

Există cel puțin o generație (încă) activă în România care, vrând nevrând, a crescut (și) cu filmele sovietice ale anilor '80. Fondată pe ideea unor produse dedicate maselor, cinematografia coaptă la gigantul studio Mosfilm scotea în acea vreme hit după hit, făcea săli pline în tot blocul estic, dar câștiga și premii internaționale ale celor mai prestigioase festivaluri și gale de profil din vest.

Cine nu a vărsat o lacrimă la *Moscova nu crede în lacrimi* (r. Vladimir Menšov, 1980), pentru emoționanta poveste petrecută într-o metropolă friguroasă și copleșitoare, din care parcă nu poți răzbate decât cu ambiția pe care ți-o dau visele. Cine nu a plâns și apoi, imediat, a râs la atât de caldă dramă romantică derulată într-o gălăgioasă și plină de farmec, o provincială și cochetă *Gară pentru doi* (r. Eldar Riazanov, 1982).

Cine nu a vrut să fie măcar pentru un moment în pielea aceluia tânăr, amoretz și rebel, nebun cum numai dragostea te poate face, din *Curierul* (r. Karen Șahnazarov, 1986). Ivan, cel care face aluzii politice pe bandă rulantă și se maimuțărește în fața unor adulți respectabili, pentru că așa simte și pentru că, sincer, i se rupe.

Cine n-a visat să facă parte dintr-o trupă rock, mega-underground și mega-răzvrătită, așa cum e cea din *ASSA* (r. Serghei Solovlev, 1987). Cui nu i s-a urcat părul când a privit teribila tragedie armată din *Du-te și vezi!* (r. Elem Klimov, 1985), petrecută în vremuri infernale, așa cum fusese perioada celui de-al doilea Război Mondial. Și cine poate spune că nu a empatizat cu neliniștea sufletească a unui om chinuit de dileme, așa cum este cel din *Zboruri în vis și realitate* (r. Roman Balayan, 1982).

Sunt filme care, dincolo de inevitabila propagandă a vremii, transmit sentimente pu-

ternice și încă ne încearcă. Sunt filme care au rezistat probei timpului și care, după atâția ani, păstrează și amintirea a cum era odată. În același timp, sunt filme care trezesc puterice nostalgii, pentru ceea ce unii au trăit, iar alții nu au prins. Sunt filme care păstrează vie memoria unei generații care, ușor și inevitabil, se stinge.

Amintiri din URSS este șansa publicului de a (re)descoperi pe marele ecran aceste șase mari filme, în copii restaurate digital.

Ion Indolean

De la un film la o experiență de neuitat.

Folosește cardul tău Mastercard® în locațiile TIFF și bucură-te de experiența completă a festivalului.

Să trăiești experiența în loc să ți-o imaginezi: De neprețuit™

Supernova

Everybody knows she's a femme fatale: Nico, 1988

Este redundant să treci în revistă cine a fost Nico (sau Christa Päffgen, pe numele ei adevărat). Tot ce trebuie subliniat este faptul că a fost cea mai cunoscută femeie care a făcut parte din vârful de lance al avangardei artistice americane a anilor '60, a cărei influență în domeniile muzicii, cinematografului și artei plastice încă se face simțită. Însă în timp ce artiști apropiați de-ai ei, precum Warhol, Lou Reed și alții, au fost urmăriți îndeaproape și după apogeul erei Factory și a mișcării hippie, Päffgen a intrat într-un con de umbră - precipitat, probabil, și de consumul de droguri cu risc înalt și de comportamentul capricios al muzei germane.

Nico, 1988 (r. Susanna Nicchiarelli) caută să o reprezinte pe artistă în afara perioadei ei de glorie, reconstituind ultimii ani de viață ai acesteia. Nicchiarelli caută mai să creeze mai mult decât un film biografic tipic despre imaginea artistului în perioada de declin, ci mai degrabă invers, să reviziteze și să revalorizeze perioada târzie a muncii lui Nico (ea însăși străduindu-se să își promoveze activitatea post-Velvet Underground). Realizat în format academic, dând așadar o notă vintage esteticii sale, filmul recompune ultimul turneu european al Christei, de

la concerte ilegale în fostul bloc sovietic și interviuri acide, la tensiuni din sânul formației de backing și demonii interiori ai artei - fie că vorbim de heroină, fie de fiul ei cvasi-abandonat, Ari. *Acea Nico* apare doar în flashback-uri - care sunt compuse din imagini documentare, intens psihedelize, filmate de legendarul cineast avangardist Jonas Mekas. Însă jocul actoricesc fantastic al Trinei Dyrholm o face pe Nico să pară mai reală, palpabilă și, finalmente, umană ca niciodată - din când în când, senzația că privești un film de ficțiune pare să dispară. Bonus: actrița română Anamaria Marinca apare într-un rol secundar drept violonista formației, cu un subplot scurt, dar intens.

Câștigătorul marelui premiu al prestigioasei secțiuni Orizzonti a Festivalului din Veneția, *Nico, 1988* este mai puțin un film despre Nico, cât despre unul despre Christa - un film autentic și necompromișor, asemeni protagonistei sale. „Am fost și la vârf, am fost și în prăpastie; ambele locuri sunt goale”, recunoaște ea într-un interviu. În ciuda aparențelor, ceea ce vedem aici este departe de a fi vid.

Flavia Dima

Căsătoria: Despre iubiri și despre istorie

Filmul *Căsătoria* este debutul în lungmetraj de ficțiune al Blertei Zeqiri, regizoare din Kosovo care a strâns ceva participări la festivaluri și premii (Sarajevo și Sundance, spre exemplu) pentru scurtmetrajul ei anterior *The Return* (2012). La început, filmul pare povestea relației fericite (deși tumultuoase) dintre Bekim (Alban Ukaj) și logodnica sa Anita (Adriana Matoshi), dar pe parcurs totul se încurcă și accentul începe să cadă pe relația eșuată dintre același Bekim și semi-faimosul muzician Nol (Genc Salihu).

Pe sub această miză narativă a personajelor și legăturilor dintre ele, regizoarea (care semnează scenariul împreună cu Kreshnik Keka Berisha) inserează și noțiuni care țin de socio-politic. Primele minute ale filmului sunt dedicate unei procesiuni pentru cei dispăruți în război, iar când acestea se termină, Anita (care așteaptă să vadă dacă rămășițele părinților ei vor fi aduse din Serbia în Kosovo), spune ca nu se va mai gândi la asta, ca să se poată concentra pe nuntă. Practic de aici începe și acțiunea propriu-zisă a filmului.

Însă e greu să nu te gândești la asta, istoria Kosovoului își face loc peste tot în țe-

sătura destul de burgheză a vieților acestor proprietari de restaurant. Bekim și Nol s-au cunoscut în timpul războiului, la masa de familie se discută dispariția părinților Anitei și cum aceasta ar trebui, totuși uitată. Dar nu poate fi, amintirile lor sunt, totuși, legate de acele momente.

De-a lungul filmului, Zeqiri sparge deseori narațiunea cu *flashback*-uri, generate de momente-madlenă. Vedem, spre exemplu, faptul că rochia de mireasă pe care Anita și-o alege este legată tot de părinții ei, e o imitație după cea a mamei ei, pe care și-a dorit-o întotdeauna. Dar vedem și cinele lui Bekim și Nol din timpul războiului, cum se ascundeau de bombe în mijlocul mesei, apoi se retrăgeau în cameră și făceau sex pe ascuns. Zeqiri menține mereu aceste tonuri duale, între drama efectivă a personajelor și fundalul pe care se întâmplă.

Filmul va avea două proiecții în cadrul TIFF, deci trebuie să vă faceți loc în program fie astăzi, de la ora 20:00 la Cinema Victoria, fie miercuri de la ora 15:00, în același loc.

Alexandru Mircioi

Seara de dans cu DakhaBrakha

DakhaBrakha au scris o filă din istoria festivalului în 2013 cu susținând unul dintre cele mai memorabile cine-concerte găzduite de TIFF: *Zemlya* (r. Alexander Dovzhenko, 1930), formația acompaniind una din marile capodopere ale cinemaului sovietic timpuriu cu un soundtrack transcendent, inspirat din muzica tradițională ucraineană, cu un sound pronind de la doină și jelanie până la horă și muzică tradițională.

Foto: Gabriel Aldea

DakhaBrakha revin pe scena Casei de Cultură a Studenților, acompaniați de vizualuri, cu un concert ce promite să fie unul de neratat. Cei patru membri ai formației sunt cunoscuți și pentru look-ul lor distinctiv, inspirat din portul popular ucrainean: cele trei instrumentiste, Nina Garenetska, Iryna Kovalenko și Olena Tsybulska apar mereu îmbrăcate în mirese, având pe cap cușme negre și înalte, iar la gât coliere bogate din mărgelile tradiționale de lemn.

Fondat în anul 2004 ca urmare a unei inițiative a Centrului de Artă Contemporană DAKh din Kiev, cvartetul îmbină elemente muzicale folclorice din mai multe zone ale Ucrainei, creând o combinație aparte de stiluri specifice unor etnii și culturi diverse. Definindu-și stilul ca „etno-haos”, formația utilizează și instrumente tradiționale specifice unor culturi din Asia și Africa de

Nord, folosind atât unele tipic est-europene, precum acordeonul, fluiorul sau buhaiul, până la djembe, digeridoo-uri și ukulele, alături de instrumente clasice precum pianul sau violoncelul. DakhaBrakha a concertat pe scenele unora dintre cele mai importante festivaluri de muzică din lume, precum Glastonbury și Bonaroo, un concert la care formația a dovedit instantaneu, conform criticul de muzică Nina Cocoran (Consequence of Sound) că „merită timpul pe care îl oferi lor, atâta vreme cât le oferi această șansă”.

Concertul începe la ora 19:30, accesul făcându-se pe baza unui bilet în valoare de 30. Biletele pot fi achiziționate de la orice casă de bilete a festivalului, dar și prin intermediul rețelei Eventbook.

Flavia Dima

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05—03.06.2018

PREZENTAT DE: **Staropramen**
EST IN PRAGUE

FILM
FOOD

great food meets great movies.

<p>Luni, 28 mai</p> <p>👁️ 18:30 Sapientia Totul despre stelele Michelin <i>Michelin Stars—Tales from the Kitchen</i>, r. Rasmus Dinesen</p> <p>🍴 20:00 Restaurant Bricks Cină pregătită de Chef Paul Oppenkamp Eveniment prezentat de NESPRESSO</p> <p>Martți, 29 mai</p> <p>👁️ 18:30 Sapientia Mâncare la pachet <i>Food on the Go</i>, r. Mercedes Cordova</p> <p>🍴 20:00 Restaurant Bricks Cină pregătită de Chef Alex Petricean (D'artagnan) Eveniment prezentat de STAROPRAMEN</p>	<p>Miercuri, 30 mai</p> <p>👁️ 18:30 Sapientia Misiunea lui Alain Ducasse <i>La quete d'Alain Ducasse</i>, r. Gilles de Maistre</p> <p>🍴 20:00 Restaurant Bricks Cină pregătită de Chef Florin Dumitrescu Eveniment prezentat de LIDL</p> <p>Miercuri, 30 mai</p> <p>👁️ 20:30 Sapientia La o băută cu Schumann <i>Schumann's Bar Talks</i>, r. Marieke Schroeder</p>
---	--

NESPRESSO

BRICKS
(Meeting Point)

LIDL

tiff.ro

BILETE ONLINE

TIFF MOBILE APP

EVENTBOOK.RO

InterogaTIFF

Isabella Eklöf: Sinele e fluid. E un amestec între ce ești și ce oglindești.

Cu o pregătire literară și o perioadă academică la una din școlile dedicate lui Ingmar Bergman, Isabella Eklöf e una dintre cele mai promițătoare tinere cineaste ale Europei.

În 2012 primește prestigiosul premiu danez Bisballeprisen pentru filmul de diplomă *Notes from Underground. Holiday* (2017) prezent în cadrul secțiunii A fi sau a nu fi politic corect? din TIFF.17, filmul având premiera mondială la Festivalul de film Sundance 2018.

În primul rând, aș vrea să te întreb, fiindcă acum câteva luni ai fost la Sundance cu filmul, ce a însemnat pentru tine prezența în festival?

Totul. A fi acceptată la un festival precum Sundance face diferența. Acum am fost marcată, acum sunt cu adevărat o regizoare, nu o amatoare.

Da, dar ai până acum, cel puțin 11 scurt-metraje.

Așa e, dar una e să faci filme, alta e ca ele să fie văzute. Și alta e să fie plătute (râde). Dar am primit enorm de multă atenție pentru *Holiday*. Iar acum pentru *Border*. A fost un an bun până acum. (Își dă jos bocancii) Scuză-mă. Am fost într-o drumeție prin pădure.

Ți-a plăcut?

Da, enorm de mult. E foarte frumos aici. Am mers o oră, o oră și ceva.

Te-ai răcorit deci?

Oh, da! (își strânge picioarele sub ea) Pe o asemenea vreme e absolut minunat la umbra copacilor.

Deși îți plac zilele însorite aduse de feedbackul de la proiecții.

(zâmbește) Da... Păi, reacțiile de la proiecții sunt aproape la fel pe oriunde a ajuns filmul.

Doi oameni părăsesc sala în timpul scenei cu violul (râd și eu împreună cu ea) și, poate, încă unul mai târziu, din plictiseală. Apoi rămân vreo douăzeci de oameni la Q&A, dar cu întrebări foarte inteligente și pline de referințe. Se simte că au reușit să se întrebe despre film, că-și doresc să vorbească despre el. E perfect. Nu vreau să spun că totul e roz, sunt absolut sigură că sunt spectatori care urăsc filmul, dar niciodată nu vin la mine să-mi spună asta.

Dar cum ai reacționa dacă cineva chiar ar veni să-ți spună?

Aș fi chiar bucuroasă. Doar să nu fie agresivi în privința asta. Chiar mi-a zis cineva că a auzit oameni certându-se de la film. În alte festivaluri am auzit de certuri între membrii juriilor fiindcă tot timpul e unul care e total împotriva filmului. Până și la Sundance.

Totuși, privind extrem de simplist, povestea începe cu o fată în capcana unei lumi a bărbaților. Crezi că până la sfârșit, filmul devine altceva?

Și da și nu, e încă prinsă. E încă încarcerată, dar preia controlul închisorii. A învățat regulile și a învățat jocul, dar acum și ea devine jucător. Înainte era doar un copil, reacționa. Asta e un lucru obișnuit al vieții, când doar reacționezi, altcineva va prelua controlul.

Și crezi că mixul de genuri cinematografice te-a ajutat să controlezi mai bine povestea? Sau a limitat-o lumii mafiot?

Nu cred în genuri. Nu gândesc așa. Dar cred că povestea se poate întâmpla multor fete în multe locuri. Cred că e un lucru mai des întâlnit decât oamenii preferă să admită. Sunt multe femei care doar acceptă și așteaptă să se termine. Le e frică, se gândesc că vor fi judecate, ori că nu vor mai fi iubite. Iar asta e o problemă. Și dacă nu discutăm despre astfel de probleme nu le vom rezolva.

De la un punct am simțit că filmul are potențialul de a deveni un manifest feminist. Ai intenționat o astfel de direcție?

Nu, dar nu m-aș supăra dacă ar fi. Nu mă consider o persoană a manifestelor. Asta fiindcă sunt tot timpul conștientă de complexitățile vieții și nu cred că ceva poate fi simplu. Dacă lumea ar fugi după un ideal, eu aș fi undeva în spate observând.

Atunci cum de ai avut curajul să filmezi astfel de scene sexuale și violente?

Nu e curaj. E un soi de ignoranță. Sufăr de sindromul Asperger, astfel am o mică problemă cu empatizarea. Mai ales când fac un film. Ca cineast, ești un magician care scoate iepurele din pălărie. Toți vor fi surprinși, doar tu nu. Dar în realitate, mă termină emoțional violența din realitate. De asta trebuie să o pun pe ecran. Urăsc violența din lume.

Dar crezi că cinema prin portretizarea violenței în diferite moduri reușește să facă vreo diferență?

Da, atât în sens pozitiv cât și negativ. Cred că avem o responsabilitate imensă în arta pe care o producem. De exemplu, violența ca entertainment mi se pare josnică, mi se pare absolut distructivă. Violence always feeds violence.

E foarte clar cum Sasha (protagonista din *Holiday*) se tot privește în oglinzi în căutarea sinelui. Crezi că și-l găsește într-un final în universul ei plin de violență și frustrare sexuală?

Cel puțin își creează un avatar cu care poate trăi, ceea ce cred că e cool (râde). Cred că sinele e ceva fluid. E un amestec între ce ești și ce oglindești. Așa și ea se adaptează și reușește să-și creeze un rol ce funcționează.

Spuneai că ea preia controlul închisorii. Oare directorul penitenciarului e „bărbatul”?

Poate nu există director, poate toți sunt părnăiași. Asta e tragedia. Nimeni nu-i oprește să plece, dar cine știe ce-i așteaptă după gratii?! Ei nu știu să fie oameni normali într-o lume normală.

Ce sfaturi ai avea pentru o industrie cinematografică ce e în continuare dominată de bărbați?

Permiteți femeilor să fie dificile. În general, oamenii au tendința de a-i ierta foarte repede pe bărbați. Îi tratează ca pe copii: oh da, e foarte nebun, dar e așa un geniu, lasă-l să arunce tot pe geam, le adunăm după. Dar suntem foarte rapizi în a critica femeile. Asta e valabilă pentru ambele sexe. Da, permiteți femeilor să fie mai ciudate și mai nebune și veți avea parte de oameni tot mai interesanți.

Cosmin Popa

TIFF.16
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 02-11.06.2017
tiff.ro

CINEMA CITY

**SUȘINEM TIFF
CU POFTĂ DE FILM**

Vino și savurează proiecțiile și evenimentele speciale
din Cinema City Iulius Mall

f /CINEMACITYROMANIA
WWW.CINEMACITY.RO

InterogaTIFF

Scenarista Rebecca Lenkiewicz: „Mereu aş pleda pentru sufletul unui film”

Rebecca Lenkiewicz este dramaturgă și scenaristă, cunoscută în industria filmului pentru colaborarea ei cu regizorul polonez Pawel Pawlikowski pentru *Ida*, o dramă care a câștigat premiul Oscar pentru Cel mai bun film străin în 2015.

Foto: Dan Grigore

Rebecca vine la TIFF în calitate de co-scenaristă a dramei adaptate *Disobedience*, cel mai nou film al lui Sebastian Lelio (și el laureat cu premiul Oscar pentru Cel mai bun film străin și unul dintre invitații de vază ai festivalului), dar și pentru a face parte din Juriul Competiției. Am vorbit cu Rebecca despre ce înseamnă să adaptezi un scenariu după un roman, cum e să lucrezi cu autori cu stilistici diferite și ce va urmări la filmele din competiție.

La Q&A-ul de sâmbătă seara ai spus câteva despre cum ai lucrat cu Sebastian Lelio la adaptarea cărții care stă la baza filmului *Disobedience*, cât și despre detaliile care diferă între versiuni. În schimb, tu realizezi și multe texte originale. Cum este să lucrezi cu adaptări, cu screenplay-uri? Și în funcție de ce anume decizi să modifice narațiunea, detaliile originale?

Cu *Disobedience*... am citit mai întâi screenplay-ul lui Lelio înainte să citesc cartea; el deja scrisese o variantă și așa că am avut o perspectivă destul de clară asupra personajelor și a poveștii. Am făcut un draft pornind de la ce a scris Sebastian. Practic, am citit prima variantă și am răspuns nevoilor personajelor,

când a venit vorba de modificarea firului narativ, desigur, în baza unei discuții cu Sebastian, cu care discutăm în continuu.

De acolo a venit și al doilea draft, dar încă nu citisem cartea și cumva asta ne doream, ca scenariul să aibă o viață proprie înainte să ne întoarcem la carte. Iar abia atunci am ajuns să o citesc și m-a surprins cât de diferită era versiunea scrisă de Sebastian. Cartea are mult mai mult umor decât scenariul nostru, dar e simultan scrisă din punctul de vedere al personajului principal, e mult mai psihologică. A fost foarte interesant, dar apoi am dorit să readuc anumite momente din carte în scenariu, momente care mi-au frânt inima când citeam cartea. Sincer, procesul a fost ca un fel de conversație continuă. La finalul scriiturii am stat două zile în cartierul evreiesc din Londra și am încercat să absorbim toată atmosfera locului, rescriind continuu, tăind scene, și tot așa. Uneori tai prea tare și ajungi la oasele textului, apoi adaugi și ajunge să fie prea carnos, și tot așa. Romanciera, Naomi Alderman, a iubit filmul atunci când l-a văzut, chiar dacă era foarte diferit față de ce a scris ea. Așa că sper, de fapt, cred că am reușit să surprindem spiritul romanului, în ciuda diferențelor.

Și crezi că există totuși anumite teme sau subiecte care sunt diferite în film?

Nu, nu cred. Sunt aceleași teme și subiecte. Este vorba despre... unde e acasă, cine este acasă. Despre cum este să fii un exclus. Și cartea este în mare măsură despre iubire. Alegi pe cine să iubești? Ce sacrificii ești dispus să faci pentru a fi alături de cel iubit? Spiritul ambelor texte este foarte asemănător, doar acțiunile efective sunt cele care diferă parțial. Iar asta vine din nevoia de a face textul să fie mai filmic, pe de o parte, iar pe de alta, de a ne oferi mie și lui Sebastian libertatea de a intra în pielea personajelor. E mai plictisitor să adaptezi pur și simplu.

Apropo de iubire și de relații... aş aduce în discuție și *Ida*, pentru că ambele filme sunt în mod distinctiv despre femei care își negociază propria poziție, feminitatea și sexualitatea, față de un ideal religios, pe care niciunul din filme nu îl acuză, nu îl demonizează, de altfel. Își caută un loc propriu, caută să se descopere pe sine în raport cu un stil anume de viață. Cum lucrezi cu aceste subiecte grele, mai ales cu o abordare atât de echilibrată?

În cazul *Ida*, și acolo exista deja un scenariu, cu care Pawel câștigase un premiu la Cannes. Deci toată lumea îl încuraja să realizeze filmul, dar el nu prea era satisfăcut cu el, credea că este problematic, că nu îi găsise încă „sufletul”. Așa că mi l-a arătat și, timp de vreo lună, am corespondat în calitate de scriitori și prieteni, încercând să descoperim problema. Apoi el a venit să vadă o piesă scrisă de mine, a citit mai multe din textele mele. Și aici a fost vorba de un dialog foarte viu. În scenariul original, măicuța și mătușa erau și ele personaje, dar nu se aflau în centrul poveștii. Cred că am ajutat cel mai mult sugerând că „știi, eu cred că povestea aceasta le aparține, mai mult decât altcuiva”. Existau și polițiști și multe alte personaje care au căzut. Și atunci și-a dat și el seama că voia să exploreze povestea celor două. Despre sexualitate... e greu în *Ida*, pentru că îți imaginezi cu greutate ce înseamnă să creștii la mânăstire.

Și într-o societate comunistă, în care politica dictează că sexul nu este descurajat sau rușinos, dar că are drept scop imperativ reproducerea.

Exact! Este dificil, în calitate de femeie britanică, crescută practic fără nicio regulă în acest sens, și e foarte greu să relaționezi cu asta. Așa că e cumva fascinant să intri în pielea Wande, sau a Annei. Și dificil. Dar vorbind mereu... la o femeie tânără, cumva, este înăscută senzația sexualității. Ai avut experiența adolescenței, a trezirii sexuale. Și chiar dacă nu îți dai seama ce poți face cu asta, ceva se petrece totuși cu trupul tău. Nu poți nega senzualitatea. Iar Wanda, care e promiscuă, a avut o relație foarte diferită cu propriul trup, față de Anna. Am vrut să fim sensibili față de iubirea pe care o purta religiei, dar și față de deschiderea bruscă pe care o experimentează.

Ambele narațiuni sunt în mod distinctiv feminine, explorează problematicile centrale ale feminității, care cresc într-un mediu în care ele renunță la o parte a autonomiei lor. Cum reușești să transmiți aceste idei, considerând că atât *Ida* și *Disobedience* sunt regizate de bărbați?

În ambele cazuri, regizorul a fost cel care a venit cu ideea și apoi mi-a propus-o, așa că ei erau deja fascinați de anumite teme. Lucrurile cu care puteam ajuta, din punct de vedere al psihologiei, este pur și simplu cu aspectul feminin. Și discuțiile au fost foarte deschise, nu simțeam de parcă eu scriu despre femei și ei despre restul. Încercam să lucrăm ca și cum am fi fost o singură persoană. Orice regizor inteligent o să lucreze îndeaproape cu scenaristul său, ca să transpună cu succes ideile sale.

Apropo de transpunere, de data asta din cuvânt în imagine... cum este să lucrezi cu regizori ale căror stiluri sunt atât de diferite, și de distincte, în sine? Au abor-

dări foarte diferite în ceea ce privește imaginea și decupajul, muzica, atmosfera și elementele extra-textuale. Cum e să vezi munca ta adaptată în stiluri diverse?

Mereu este straniu, e un fel de șoc. De obicei, unul frumos, dar tot e un șoc, că ai cuvintele și apoi imaginea. Primul șoc e când vezi distribuția, pentru că tu cumva îți imaginezi cum arată personajul și uneori diferă mult. Am avut ocazia să lucrez cu regizori excepționali. În cazul lui Pawel, el a scos mult din scenariu și a mers foarte bine, dar și acela e un șoc, că te întrebi, „Hei, unde a dispărut scena aia?”

Văzând cât de frumos a regizat cast-ul, am simțit că el avea deja totul înscris în imaginație. Sebastian Lelio, pe de altă parte, lucrează mult cu storyboard-uri. El are nevoie să știe precis, în fiecare zi de filmare, care este imaginea. La Pawel e altfel, el așteaptă să vadă cum vor acționa actorii. De exemplu, cadrul acela unde decupajul e făcut astfel încât personajele sunt făcute să apară în partea de jos a ecranului... nu a fost vorba de vreun mare concept, a venit pe loc. Și el e inspirat mult de cinema polonez clasic. Iarăși, cu Sebastian, când am scris scena de sex, a avut în jur de cinci rânduri în text. E ceva de bază, zic doar că ele fac dragoste. L-am întrebat cum o să filmeze scena și mi-a zis că nu știe încă, dar din asta a ieșit o scenă destul de detaliată, lungă de șase minute. E un amestec între improvizatie și cercetare, despre reacțiile actorilor, care în final sunt ființe vii, care dăruiesc foarte multe în întregul proces. Dacă nu vrei să fii șocat, atunci scrii un roman, sau un poem, ceva care este de sine stătător. Le poți interpreta, dar cuvântul e cuvânt. Cu un scenariu, ei bine, acela este un fel de *blueprint*, care apoi devine ceva incredibil.

Revenind la activitatea ta... tu ai scris și scenarii pentru seriale TV, scenarii pentru filme arthouse dar și pentru filme care sunt menite unui public mai larg. Ai un mindset diferit atunci când scrii pentru medii diferite?

Ai o tonalitate diferită în sine ta, atunci când începi să scrii. Până acum, în film, experiența mea a fost să ajung la un proiect care deja se derula. *Colette*, de exemplu, trecuse prin mai multe drafturi și se simțea asta, mai ales din punctul de vedere al poveștii. Depinde de ce a făcut regizorul în trecut. Mereu văd filmele lor anterioare. Cu Wash Westmoreland, văzusem *Still Alice* și am observat că e interesat de parcursul emoțional al personajului. Apoi când am lucrat cu Pawel, am văzut toate documentarele, toate lung-metrajele sale și am observat că iubește detaliile. Iar cu Sebastian, am văzut *Gloria*, unde am observat că are o afinitate față de psihologia feminină. Vezi, într-un fel, e ca și cum ai avea o relație - să vezi cine sunt, cum sunt ca oamenii. Apoi mă pun pe mine însămi în proces.

Faci parte din juriul TIFF. Ce așteptări ai de la filme? La Q&A, ai spus ceva foarte frumos când vorbeai despre criteriul tău principal - că „un film e bun atunci când nu simți că te uiți la un film”.

Sunt foarte deschisă la ce urmează să văd. Am citit câte ceva despre fiecare titlu în parte, despre originea lor, așa că pare să fie o selecție fantastică și foarte diversă. Ce iubesc este să merg la un film fără să știu prea multe despre el și apoi, pur și simplu, te lovește cu puterea sa.

În cazul în care un film va împărți păreriile juriului, cum vei pleda pentru el, în caz că îți dorești asta?

Mereu aş pleda pentru sufletul unui film. Am mai fost parte din juriul câtorva festivaluri și uneori în cazul unui film... poate că actoria sau scriitura nu e la fel de bună ca a altuia, dar inima filmului este mai mare. Sau poate că regia și realizarea nu sunt atât de evoluate, dar filmul pare să fie mai sincer în ceea ce își propune. Ai multe criterii diferite, dar îmi plac filmele care sunt foarte sincere.

Flavia Dima

Ce se întâmplă, Documentarul?

John McEnroe: Imperiul perfecțiunii

Uneori, în istoria întrecerilor sportive, și cu precădere în desfășurarea unor partide cu încărcătură enormă, se nasc – în văzul tuturor – scenarii aparent neverosimile, răsturnări de situație, pasiuni incandescente. Sunt meciuri care transcend condiția și ajung undeva în sfera mitului. La promovarea simbolică a greutății lor contribuie contextul, trecutul partidelor anterioare între aceleași părți, canalele media. Combatanților li se atribuie, brusc, o aură. E și cazul frumoasei rivalități dintre John McEnroe și Ivan Lendl, care și-a atins apogeul în 1984, pe zgura pariziană de la Roland Garros. Ajunși în finală, cei doi se luptau pentru întâietate. Cu toate că diferența de vârstă reprezenta doar un an, impresia era că McEnroe ar fi fost

veteranul, eternul loc întâi pe care toată lumea încerca să îl învingă, iar Lendl – cel care venea din spate, lupul tânăr și însetat de sânge, de victorie. În acest context, cei doi au purtat una din cele mai aprinse bătălii văzute vreodată pe un teren de tenis. A fost o luptă epică, întinsă pe cinci seturi, tipul de întrecere de care ulterior am putut avea parte când Pete Sampras avea să vină puternic din urmă și să îl detronizeze pe Boris Becker, iar

apoi, după ani, să îi cedeze locul marelui Roger Federer. În *Imperiul perfecțiunii*, acest film montaj-eseu, suntem martorii unei asemenea istorii – unei asemenea cedări involuntare. Vedem cum o atât de puțin probabilă istorie – mai ales la un moment dat al partidei – se preface în fața ochilor noștri, pe fondul revelator al biomecanicii pline de farmec a americanului cu origini irlandeze, care, și când a pierdut, a făcut-o spumos.

Regizorul filmului, Julien Faraut: „We were not in the process of watching John McEnroe, nor a film about John McEnroe. We were a cameraman on the set of a film which was in the process of being made”.

John McEnroe: Imperiul perfecțiunii rulează luni, 28 mai, la Casa de Cultură a Studenților, de la ora 15:00; și duminică, 3 iunie, la Cinema City Iulius Mall, de la 22:00.

Ion Indolean

CELEBRUL MUSICAL PE MELODIILE LEGENDAREI TRUPE ABBA

MAMMA MIA!

PUR ȘI SIMPLU IREZISTIBIL!

În distribuție:

LOREDANA HORIA BRENCIU AURELIAN TEMIȘAN
ANA MUNTEANU ECATERINA LADIN ADRIAN NOUR
JAZZY JO SILVIU MIRCESCU CRISTINA DANU FLAVIA MIHĂȘAN
ALEXANDRU SÂNDULESCU MARIUS MOLDOVAN

Dansatori:

ANDRA GHEORGHE VALENTINA HAINĂROȘIE SVETLANA NEAGU ROXANA NICULAE
IZABELA OLARIU BIANCA PATRICHİ IRINA STRUNGĂREANU SILVIA UCEANU
ANDREI ANGELESCU BOGDAN BOANTĂ ERIK BUBUI LILIAN CĂRĂUȘ TATIAN GAVRILĂ
DAN RIMA VLADIMIR PALAMARCIUC FLORIN TĂNASE

bilete pe mammamiathemusical.ro și pe iabilet.ro

SALA POLIVALENTĂ CLUJ
VINERI 1 IUNIE

AMPRENTA advertising

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05–03.06.2018

PROIECȚIE SPECIALĂ

Bobbi Jene

Un film de Elvira Lind, Danemarca, 2017

Miercuri | 30 mai | 18:00
Casa de Cultură a Studenților

LANSARE DE CARTE & PERFORMANCE

ÇIÇI CĂCIULEANU

PREZENTAT DE JTI

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP EVENTBOOK.RO

Piața Uniri

Insula cuvântătoarelor

Wes Anderson se întoarce în lumea animației pentru a doua oară de la *Fantastic Mr. Fox* (2009)

Întregul univers din *Insula cânilor* (*Isle of Dogs*, 2018) seamănă cu o vitrină victoriană în care fiecare element e așezat cu minuțiozitate de un talentat miniaturist. Wes Anderson, în spatele cromaticii spălăcite, în spatele faimoasei sale stilistici „de centru”, își depășește afinitatea pentru barierele lingvistice regăsită în multe din filmele sale, precum *Bottle Rocket* (1996), *The Royal Tenenbaums* (2001), *The Grand Budapest Hotel* (2014).

Wes Anderson construiește o tristă și frumoasă fabulă, o animație stop-motion ce uneori uimește prin precizia sa de a capta spiritul unei culturi. Scheletul narativ e de altfel bazat pe o poveste din folclorul japonez în care tânărul Momotarō luptă împotriva răului împreună cu frații săi canini pe insula Demonilor, Oni-ga-shima.

Japonia. Un viitor îndepărtat. Un oraș Megasaki, un primar aerulofil Kobayashi, un decret prin care toți câinii din oraș sunt prinși și exilați pe o insulă, un băiat Atari plecat în căutarea prietenului său canin Spots, un grup eclectic - haita lui Chief, Rex, King, Boss și Duke pregătită să supraviețuiască pe Insula de Gunoi (Trash Island) și extrem de filantropi - o aventură de maturizare spusă cu căldură și atenție, o împăcare între om și animalul de companie cu substratul unei distopii totalitariste conturată de manipulare mass-media, boli

inventate (gripa canină), scheme politice și promisiuni deșarte.

Dar în lumea lui Anderson totul pare o mare neînțelegere. Parcă visul lui regizoral e de a reconstrui în Babel un alt Turn, de data asta, cinematografic. Oamenii vorbesc o japoneză coerentă, marcată de personalitatea fiecărui personaj; apare din când în când un traducător al lumii anglosaxone și discursurile seamănă tot mai mult cu cele din *Marele dictator* (*The Great*

Dictator, 1940, Charlie Chaplin); în final, lătratul câinilor e o engleză armonioasă, desigur - copiii fiind singurii care nu au nevoie de intermediari lingvistici căci au un soi de înțelegere telepatică cu animalele de companie. Decizia regizorală de a nu traduce japoneza (nici măcar a o subtitra) e una care păstrează cu bună știință inflexiunile umoristice și glumele apărute prin traduceri eronate. Aici e întreaga inimă a filmului. Nu există traducere pură. Totul e

interpretat, filtrat, reiterat, regurgitat, fie de sistemele aflate la putere, fie de dorința noastră de a ne înțelege mai bine unul pe celălalt în ciuda tuturor dificultăților. Trebuie să încercăm. N-avem încotro, toți împărțim aceeași insulă albastră.

Filmul e proiectat astăzi, luni, 28 mai, orele 21:45, în Piața Unirii și miercuri, 30 mai, ora 13:00, la Cinema Florin Piersic.

Cosmin Popa

Descoperiți experiența supremă a cafelei.

Nespresso Boutique
Calea Dorobanți 210, București
Punct de vânzare Nespresso
Băneasa Shopping City, București
Punct de vânzare Nespresso
AFI Cotroceni, București
www.nespresso.com

NESPRESSO
What else?

MOL Partener Oficial TIFF

BILETELE TIFF ÎȚI ADUC UN ESPRESSO AROMAT!

Ai nevoie de energie ca să te uiți la atâtea filme grozave! Alimentaază cu 20 L de carburant din benzinările MOL, arată-ne un bilet de la oricare dintre proiectiile TIFF și noi te premiem cu un espresso tare.

Perioada campaniei: 28 mai-10 iunie 2018, numai în benzinările MOL din Cluj-Napoca și Florești.

Vizitează-ne și pe facebook.com/MOLRomania

A USED TIFF-TICKET GETS YOU A FRESH ESPRESSO!

You need the energy to watch all these amazing movies. So, get 20 L of fuel from the MOL filling stations, show us your used (or new) TIFF-ticket, and we will reward you with a nice, strong espresso.

The campaign takes place in all MOL filling stations from Cluj and Florești, between 28 May-10 June 2018.

Visit us at facebook.com/MOLRomania!

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05-03.06.2018

Proiecții Speciale

Demonul amiezii

Gelozia (Jalouse, 2017) e, fără îndoială, o comedie de plumb

Frații David și Stéphane Foenkinos, abordează cu finețe unul dintre subiectele care uneori devine tabu, uneori e clișeizat, uneori e supradimensionat și hiperstilizat, alteori minimalizat. Filmul e un simplu dans în tandem între depresie și gelozie, între tristețea grea și comedia vieții.

O minunată și extrem de potrivită Karin Viard o joacă în *Gelozia* (Jalouse, 2017) pe Nathalie Pêcheux, o profesoară recent divorțată care nu se poate abține de a nu-și improșa veninul propriu în orice scîlpire de fericire ori binețe i se ivește în cale. Nathalie e la kilometri distanță față de o definiție normală a maternității, iar relația cu fiica acesteia, frumoasa balerină Mathilde (Dara Tombroff), devine un alt teren de ranchiună și greșeli neforțate. De fapt, Nathalie e prinsă într-un vertigo în care nu face altceva decât să se auto-saboteze pe toate planurile - relația cu cea mai bună prietenă a ei (Anne Dorval), prin confesiuni plecate din presupuneri; cariera, printr-un război juvenil cu noua adîncie la catedra profesorală (Anais Demoustier); potențiala relație cu un nou bărbat (Bruno Todeschini) prin acuze nefondate; legătura cu fostul soț prin anularea meschină a vacanței acestuia cu noua lui iubită.

Stéphane Foenkinos, după o formare de profesor de engleză, devine în 1997 director de casting și, de atunci, a bifat peste 70 de filme în palmares și a lucrat cu cinești precum André Téchiné, Jacquot, Jean-Luc Godard, Claude Chabrol, François Ozon, Coline Serreau, Valérie Lemercier și mulți alții. De asemenea, colaborează cu Woody Allen la *Midnight in Paris* (2011) și la *Magic in the Moonlight*

(2014) sau semnează castingul la *Casino Royal* (2006) și *Harry Potter and the Goblet of Fire* (2005). În schimb, David Foenkinos vine cu o pregătire literară și muzicală fiind unul dintre romancierii bine cunoscuți ai Franței. Amândoi au fost convinși de Jacques Doillon și au debutat în lungmetraj ca un duo regizoral cu *Delicacy* (La Délicatesse, 2011) o adaptare după romanul omonim al lui David. *Gelozia* (Jalouse, 2017), al doilea

lor lungmetraj, e o analiză aproape de os a invidiei și a ce poate face aceasta din om. Comicul de moravuri și comicul de situație deschid din când în când perspectiva unei naturi umane înclinată în a distruge decât în a menține ori a construi. Dar nimic nu e pierdut. Nathalie, după un joint salvator și o vizită revelatoare la psihiatru, se recentrează. De exemplu, se apucă de înot în bazinul din cartier unde întâlnește o bătrânică ce-i reamintește de importanța

timpului, a oamenilor din jur și a puterii de schimbare pornite din interior. Nathalie, după cum e și semnificația numelui, renaște precum o pasăre Phoenix. Niciodată nu e prea târziu când scorpia se-mblânzește singură.

Filmul are proiecții speciale azi pe Luni, 28 mai, ora 15:00, la Cinema Victoria și sâmbătă, 2 iunie, ora 17:00 la Cinema City Iulius

Cosmin Popa

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05-03.06.2018

CINE-CONCERT

**OCHIUL
MAGIC** EN PLEIN
DANS L'OEIL

SPECTACOL
DE ZIUA
COPILULUI

O interpretare muzicală a **Alcolea & Cie**
din fantastica lume cinematografică a lui **Georges Méliès**.

**Vineri
01 iunie | 17:00**

Casa de Cultură a Studenților

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP EVENTBOOK.RO

INSTITUT FRANÇAIS
vivre
les
cultures

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05-03.06.2018

INVITAT SPECIAL:
**ANDREI
PAVEL**

PROIECȚIE SPECIALĂ

JOHN MC ENROE:
**IMPERIUL
PERFEȚIUNII** L'EMPIRE DE
LA PERFECTION

FRANȚA | 2018
R. JULIEN FARAUT

LUNI 28 MAI, ORA 15.00
CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP EVENTBOOK.RO

SPORTS FESTIVAL
CLUJ 2018

Close Up Fanny Ardant

Fanny Ardant X2

Un început de săptămână numai bun pentru a ne familiariza și cu talentul actoricesc dar și perspectivele regizorale ale invitatei noastre speciale.

Pentru Nadir Moknèche, actrița Fanny Ardant interpretează un transexual confruntat cu un trecut deloc glorios în *Lola Pater*. Viața de profesoară de dans oriental a Lolei este dată peste cap odată cu apariția în peisaj a unui fiu demult abandonat. La 18 ani de la *Todo sobre mi Madre* a lui Pedro Almodovar, filmul lui Nadir Moknèche alege să ofere timp egal și fiului și ex-tatălui pentru a pleda, printr-o formulă de melodramă clasică accesoriată inevitabil cu elemente din commedia dell'arte pentru înțelegere, iertare, diversitate. O face bifând tropi și secvențe, oferind subterfugii morale și viziuni împăciuitoare despre islam. O face cu optimismul specific melodramei, ușor camuflat

sub umor amar și adânc înfipț în dialoguri defnitorii pentru personalitățile personajelor. Și cu *intersecționalitate*.

Din postura de regizoare, Fanny Ardant revine cu un film de epocă. La fel ca *Cendres et Sang* (2009), *Divanul lui Stalin* (2016) este un film istoric amplasat în deceniile de la mijlocul secolului XX. O perspectivă amar-dra-

matică asupra modului de viață (și de moarte) din preajma lui Stalin, care totuși reușește să fie mai dulce și cu colții mult mai tociți decât *Death of Stalin*. Amplasat în anturajul proximal al dictatorului, un june artist trebuie să facă schițele pentru un moment închinat lui Stalin. Dar pare mai interesat de frumoasa psiholoagă a dictatorului. Ardant introduce

în istorie personaje secundare inexistente pentru a oferi, amestecat cu elemente melo un discurs despre istorie și despre femeile de care le este frică chiar și dictatorilor. Sunt cele cărora nu le este frică de moarte, în caz că vă întrebați, dragi tovarăși.

Cristi Mărculescu

Zen-ul papilelor satisfăcute: Gandhi Cluj

„Fericirea este armonia dintre ceea ce gândești, ceea ce spui și ceea ce faci.”, zicea Gandhi, iar când îți-e foame, gândul, vorba și fapta te trimit toate către fericirea unei mese gustoase, preferabil într-un restaurant cu personalitate.

Fă o plimbare pe lângă Someș și oprește-te acolo unde-ți face cu ochiul mandala șerpuită din vitrină. Nu-i nevoie să fii pasionat de mâncarea indiană pentru a intra să încerci oferta de la Gandhi, unul dintre restaurantele cu specific din Cluj-Napoca, pentru că meniul este foarte divers și sigur vei găsi ceva să-ți fie pe plac.

Poți alege din preparate din miel, pește, pui, preparate vegetariene, clasicele curry, tandoori, dar și mâncăruri pentru cei mai puțin aventuroși, în varianta picantă sau mai domoală, în funcție de curaj. Eu îți recomand, dacă ești neinițiat în arta gastronomiei indiene, pui tikka sau pui tandoori, iar dacă-ți plac experimentele culinare, încearcă Gulnar Jalpari (o delicată de creveți suculenți în crustă, serviți pe un sos de spanac) sau Meat Belli Ram (miel gătit într-un sos condimentat cu ardei și ceapă). Desertul Kulf Trio, cu mango, fistic și cocos, e deznodământul perfect după o masă care te-a adus deja mai aproape de zen.

Prețurile: o masă pentru două persoane, cu băuturi incluse, ajunge în jurul sumei de 100 lei.

Localul e deschis: între 13:00 - 23:00

Adresă: Piața Mihai Viteazu 1, Cluj-Napoca (intrarea se face de pe str. Regele Ferdinand, nr. 38)

Cristi Mărculescu

Digestiff

Episodul 4, în care mă mir că am ajuns la al patrulea digestiff

No, tului doamne, am ajuns la al 4-lea digestiff. Cine ar fi crezut, incredibil, n-o să-ți vină să crezi. Da, am pierdut șirul episoadelor ăstora, dar am ținut șirul unor mari descoperiri. Duminica a fost ziua relevațiilor personale. În primul rând VR-ul de la Central. Wow cu totul, dar wow, *Gomorra*-ul viarizat este pe lista de keepers&shakers din ediția 17 de TIFF. Apoi H33-ul, cu expoziția *Partidul te vrea tuns*. Nuj dacă este încadrată la Centenar, dar acolo ar trebui să fie. Și cea mai solară terasă posibilă, din centrul orașului. Terasă al cărei nume nu pot să-l divulg din motive strategice. Am descoperit și cea mai proastă șaormărie, iar

această descoperire a fost consecință a altei descoperiri, recte faptul că duminica în Cluj se mănâncă acasă. Cine ar fi crezut? Oricum, mie nici șaormele, nici filmele nu-mi plac *cu de toate*. Dar îmi plac tare mult filmele cu dublaj live. A fost atât de haios la *Nexus* (pentru că dublaj live cu usturoi galactic care creează dependență) că mai că m-aș oferi să dublez eu live un film iranian. Sau unul bulgăresc. *Avem o veste tristă, fiica dumneavoastră a murit, victimă a exploziei unui borcan cu murături*.

O veste și mai tristă este că o idee genială care a fost expusă la ședința de dimineață a Aperitiff-ului nu va fi (încă!) pusă pe hârtie. Secțiunea de #fakenews, unde v-am explicat cum fanii

marilor doamne pozate pe afișul #TIFF2018 dezgolesc orașul de postere, ca să le ia acasă. Și despre fondurile destinate unei statui ecvestre a unuia dintre oficialii festivalului nostru, care au fost blocate de Primărie. Și despre echipa de ecologiști temerari, care vor veni de la Pata Rât până în centrul municipiului pe pânza freatică, pe o plută construită din deșeuri reciclabile, care nu au fost însă reciclate. De final, nu-mi rămâne decât să vă urez vizionare plăcută pentru pagina de ziar pe care am decis să o umplem cu poze cu pisici. Pentru că #tiffpussy și #catsofclujnapoca.

Cristi Mărculescu

Foto: Dan Grigore

Însemnarile unui canibal

Caniba nu este un film ușor de văzut. E un documentar cu un pariu estetic îndrăzneț, pe un subiect destul de sumbru și șocant. Este un portret al canibalului Issei Sagawa, făcut exclusiv din *gros-planuri* - cadre strânse, sufocante, mișcate.

În tinerețea lui, când încă studia la Sorbona, Sagawa a ucis, violat și mâncat o femeie, dar nu a ajuns niciodată la închisoare, căci a fost declarat bolnav mintal, iar după o scurtă perioadă de internare, ajunge liber în Japonia, unde încă trăiește. Ironia, în schimb, vine din faptul că, nefiind capabil să-și găsească de muncă, este obligat să își exploateze acest trecut (în cărți, interviuri, manga ș.a.m.d.). Acum, îl vedem distrus de un infarct și bolnav de diabet, greu de înțeles, incoerent, decrepit.

Ceea ce face totul să pară și mai bolnăvicios este relația lui cu fratele său, Jun, fețele celor doi alternând, când în *scharf*, când nu.

Amândoi completând opera sinistră a Vereinei Paravel și a lui Lucien Castaing-Taylor, canibalul prin starea lui decrepită și fratele său prin performarea unor acte masochiste. Discuțiile dintre ei sunt mai mult fragmentare, Issei pierzându-se deseori în conversație.

În primele cadre, *Caniba* nu pare așa solicitant - aceste detalii par să fie doar partea din introducere, iar apoi un *zoom out* va relaxa lucrurile. Pe măsură ce filmul se derulează, realizezi că acea relaxare nu va veni niciodată, urmând să devină din ce în ce mai *dark* și întortocheat. Puținul pe care îl vezi în cadre este și el deseori neclar, chiar și când introduce material de arhivă sau *home videos* rămâne tot extrem de aproape, extrem de sufocant.

Ultima proiecție a filmului este astăzi, de la 12:30, la Sapienia.

Alex Mircioi

Metal scandinav

În căutarea veritabilului sunet într-o sălbatică odă a rockului heavy metal

H *Heavy Trip* (2017), în regia duoului Juuso Laatio și Jukka Vidgrene, o comedie nebună de tot, plină de acțiune și aventură, plină de clișee rockeristice, plină de riff-uri badass și versuri grohăite, un soi de roadtrip care stârnește explozii de râs, precum cele direcționate câprițelor catatonice pe picând pe *Cowboys from Hell* de la Pantera.

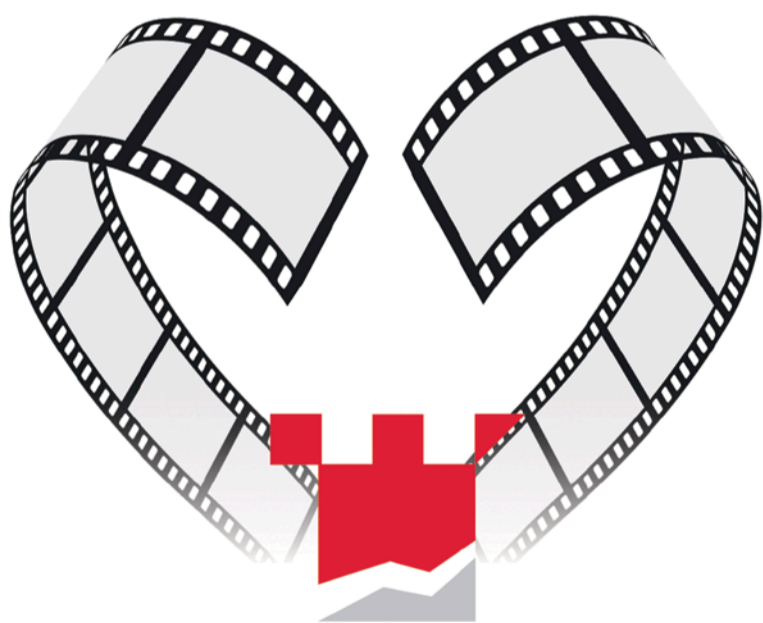
Turo Milanen (Johannes Holopainen) e un metalhead finlandez, lead-singer a trupei sale de coveruri. Îl are la chitară solo pe Lotvonen (Samuli Jaskio), un fiu de măcelar al cărui număr de extremități e în continuă scădere, basist pe Pasi (Max Ovaska), o muzicoteacă ambulată și la baterie pe Jynkky (Antti Heikkinen), a cărui deviză e mai întâi să-și dea foc bețelor de tobă și apoi să se întrebe de ce miroase-a ars. Conectați ombilical de iubirea lor pentru zgomotoasa și asurzitoarea muzică de metale grele, ei exersează de 11 ani în subsolul grajdului de reni al părișilor lui Lotvonen. Fără să stea pe gânduri aduc elogii universului rock, prin repetiții (al naibii de) repetate, replici de unu-la-unu a întregului album *Diamonds* al trupei Dio. Dar visele lor sunt de faimă și recunoaștere mondială. Din întâmplare, în

timp ce una dintre capre e prinsă în tăietorul mecanic, Lotvonen descoperă *sound-ul* ce le va deveni trademark. Ei compun un cântec și scot o casetă demo, iar întâmplarea face ca un promoter norvegian de festivaluri heavy-metal să fie prin preajmă. Primesc o șansă, una de neratat.

În spatele comediei, în paralela unei iubiri școlărești, în dedesubtul glumelor istețe, al întâmplărilor buclucașe și al personajelor arhetipice, regăsim o explorare a mitologiei nordice cu o inopinată și haiosă întâlnire pe tărâmurile virtualei Valhalla. Dincolo de glumă e și un studiu antropologic al uneia dintre cele mai interesante și răspândite sub-culturi marcate de lungi podoabe capilare ce se învârt ca morile de vânt, garderobe cu țepi și lanțuri, fețe pictate sub marca celor de la Kiss și intoleranța cruntă față de Justin Bieber - who can blame them?!

Filmul e proiectat azi, luni, 28 mai, ora 22:00, la Someș Open Air, și miercuri, 30 mai, orele 22:30 la Cinema City Iulius.

Alex Mircioi

Împreună de la bun început.

TIFF

trend
communication

PAUZA DINTRE FILME NU-I TIMP PIERDUT.
ÎNVESELEȘTE-TE ȘI ANTRENEAZĂ-ȚI
MINEA CU O CURIOSITATE DIN LUMEA MEDICALĂ

Inima **femeii** bate mai repede decât
cea a **bărbatului**, cu aproape
8 bătăi în plus pe minut.

REGINA MARIA
REȚEAUA PRIVATĂ DE SĂNĂTATE

www.reginamaria.ro
Call Center: 021 9268

Best of VR, part one

Cele mai bune filme immersive, concepute, filmate și oferite într-un headset cu acoperire de 360 de grade sunt disponibile la Central, etajul 3

Am fost curios. Și, sincer să fiu, toți cinefilii și cinești ar trebui să fie curioși despre ce poate și cum face VR-ul. Pentru că până și un sceptic ca mine se trezește sedus de oferta din cele 13 programe de realitate virtualizată în telefoane Samsung și da, m-au lovit la corazon niște filme admirabile.

Space Explorers (aka Programul 1), un film realizat în colaborare cu NASA despre călătoritul în spațiu. Cu peisaje selenare și fantastice incursiuni prin centuri de meteoriți și cu oamenii care se antrenează pentru a *boldly go where no man has gone before* (doar că aici suntem în zona de documentar, deci locul cu pricina este Marte).

Gomorra: We Own the Streets (al doilea film din Programul 2), micro-spin-off pentru serialul Gomorra. Conceput ca liant între sezoanele 2 și 3 ale mega-hitului televizat itali-

enes, Gomorra are atu-ul inestimabil al unui fier vizual expandat în 360 și al unui scenariu acaparant chiar și pentru cei străini de personajele și evenimentele din serial.

38 de zile peste Atlantic (aka Programul 11) a fost o dăi surpriza. Regizat de Milo Simulov (unul dintre regizorii noștri pasionați de jocul cu noi tehnologii, immersive și interactive), proiectul folosește fabulosul potențial al realității virtualizate pentru un documentar pe subiect tare: cei 5.000 de kilometri vâsliți de un echipaj din 4 români de-a latul oceanului Atlantic. Dăi oceanul, dăi recordul, o performanță sportivă de care, din păcate, au aflat puțini, acum accesibilă în cel mai imersiv mod cu putință.

Cristi Mărculescu

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05—03.06.2018

PREMIERĂ & LIVE PERFORMANCE

VUNK

JUR SĂ SPUN ADEVĂRUL

Lansarea primului documentar al unei trupe din România

Luni | 28 mai | 21:30

/FORM
SPACE

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP EVENTBOOK.RO

Program / Luni / 28 mai

CINEMA FLORIN PIERCIC

13:30 Close-up Ingmar Bergman
Fragii sălbatici (Wild Strawberries)
Ingmar Bergman 96' / Suedia [3R1]
ACCES GRATUIT PENTRU PERSOANE ÎN VÂRSTĂ DE PESTE 60 DE ANI!

15:30 Supernova
Nico 1988
Susana Nicchiarelli 94' / Italia, Belgia [3R2]

18:00 Supernova
Dovlatov
Aleksei German Jr. 126' / Rusia, Polonia, Serbia [3R3]

20:30 3x3
Aurora boreală: Luminile Nordului (Aurora Borealis: Northern Lights)
Márta Mészáros 105' / Ungaria [3R4]

23:00 Supernova
Printre rafturi (In the Aisles)
Thomas Stuber 125' / Germania, Austria [3R5]

CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

15:00 What's Up Doc?
John McEnroe: Imperiul perfecțiunii (L'empire de la perfection)
Julien Faraut 95' / Franța [3C1]

19:30 Concert Dakhla Brakha
(Ucraina)

21:00 Amintiri din URSS
Curierul (Courier)
Karen Shahinazarov 88' / URSS [3C3]

CINEMA VICTORIA

10:00 What's Up Doc?
Nothingwood (The Prince of Nothingwood)
Sonia Kronlund 85' / Franța, Afganistan, Germania [3V1]

12:30 Suspecți de serviciu
Gaspard merge la nuntă (Gaspard va au mariage)
Antony Cordier 105' / Franța, Belgia [3V2]

15:00 Proiecții speciale
Gelozia (Jalouse)
Stephane Foenkinos 107' / Franța [3V3]

17:30 Competiție
Eșafodaj (Scaffolding)
Matan Yair 94' / Israel, Polonia [3V4]

20:00 Competiție
Căsătoria (The Marriage)
Blerta Zeqiri 97' / Kosovo, Albania [3V5]

22:30 Competiție
Izbiți de soartă (Scythe Hitting Stone)
Anna Kruglova 79' / Germania, Rusia, Belarus [3V6]

UNIVERSITATEA SAPIENTIA

10:00 EducaTIFF
Zombillenium
Arthur de Pins, Alexis Ducord 80' / Franța, Belgia [3A1]

12:30 Fără limită
Caniba
Lucien Castaing-Taylor, Verena Paravel 90' / Franța [3A2]

14:30 What's Up Doc?
Evanghelia după Andre (The Gospel According To Andre)
Kate Novack 94' / SUA [3A3]

16:30 A fi sau a nu fi politic corect?
Lupii lui Figaro (Figaros Wolves)
Dominik Galizia 74' / Germania [3A4]

18:30 Film Food
Totul despre stelele Michelin (Michelin Stars: Tales From The Kitchen)
Rasmus Dinesen 82' / Danemarca [3A5]

20:30 Fără limită
Invazia (Invasion)
Shahram Mokri 102' / Iran [3A6]

URANIA PALACE

15:30 Supernova
Ivan
Janez Burger, Janez Burger 95' / Slovenia, Croația [3U1]

18:00 What's Up Doc?
Cum să devii Cary Grant (Becoming Cary Grant)
Mark Kidel 85' / Franța [3U2]

20:30 Supernova
303
Hans Weingartner 145' / Germania [3U3]

CINEMA CITY 3

17:00 Portret Fanny Ardant
Divanul lui Stalin (Le divane de Staline)
Fanny Ardant 92' / Franța, Portugalia [3X1]

19:30 3x3
Dr. Pomerantz
Assi Dayan 88' / Israel [3X2]

21:45 Supernova
Proasta creștere a lui Cameron Post (The Miseducation of Cameron Post)
Desiree Akhavan 91' / SUA [3X3]

CINEMA CITY 4

17:30 Supernova
Zagros
Sahim Omar Kalifa 102' / Belgia, Olanda [3Y1]

20:00 Portret Fanny Ardant
Lola Pater
Nadir Mokneche 95' / Franța, Belgia [3Y2]

22:00 Focus Bulgaria
Omniprezent (Omnipresent)
Ilian Djevelevkov 120' / Bulgaria [3Y3]

CINEMA MĂRĂȘTI

19:30 Piața Unirii
La revedere acolo sus (Au revoir là-haut)
Albert Dupontel 117' / Franța, Canada [3Z1]

CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

12:00 EducaTIFF
Scurtmetraje animate (Animated Shorts)
75' / [3M1]

18:00 Suspecți de serviciu
Banii sunt bani (Money's Money)
Gela Babluani 90' / Franța [3M2]

20:30 A fi sau a nu fi politic corect?
O femeie îngrozitoare (A Horrible Woman)
Christian Tafdrup 86' / Danemarca [3M3]

UNIRII OPEN AIR

21:45 EducaTIFF, Piața Unirii
Insula câinilor (Isle of Dogs)
Wes Anderson 101' / SUA, Germania [3U1]

SOMEȘ OPEN AIR

22:00 Fără limită
Heavy Trip
Jukka Vidgren, Juuso Laatio 92' / Finlanda, Norvegia, Belgia [3S1]

INSTITUTUL FRANCEZ

22:00 Focus Bulgaria
Poștaşul cel bun (The Good Postman)
Tonislav Hristov 80' / Finlanda, Bulgaria [3F1]

BISERICA SFÂNTA TREIME

21:30 Cine-concert
Fantoma de la Operă (The Phantom of the Opera)
Rupert Julian 80' / Acompaniament live la orga - Samuel Liègeon (Franța) / SUA [3P1]

H33

18:30 Carte Blanche Shockproof
Exodus To Shanghai
Anthony Hickox 84' / Marea Britanie, Austria, România [3H1]
Nesubtitrat în limba română

3x3

Márta Mészáros: Leading by Example

Legend has it that young Márta Mészáros entered a Hungarian studio and asked for the opportunity to become a director. All she wanted as the opportunity. She sensed that the rest will come naturally. A surprised employee of the studio, though, sent Márta Mészáros home telling her, in an amiable and even maternal fashion, that it doesn't do to have such stupid pretensions or to just throw words around.

But destiny demanded that Márta Mészáros become a filmmaker. It was inevitable. Born in Budapest but raised in Soviet-era Kyrgyzstan, Márta Mészáros was lucky to have learned Russian. Perhaps that was the only good thing associated to that sad place where her father had been arrested and killed for his anti-Communist stance. Her mother died too. But learning Russian helped Márta Mészáros attend the Soviet film school—a godsend, since the Hungarian authorities of the time did not allow women to study in the Hungarian film school.

Aurora Borealis

It is in this profoundly patriarchal East European climate that Márta Mészáros faced obstacles and breaks, all of which made her stronger. An orphan from a young age, when she returned to her home country after a long Soviet experience, she decided to dedicate her career and creative interests to the kind of human experiences that she herself had and had overcome, truth be told, heroically. Alone and perhaps fragile at times, she never gave up—rather, she channeled her traumas and disillusionment into a boundless creative force.

As it happens, she started to work in documentaries, so by the time she moved to features she was able to build stories often based on archival or authentic autobiographical material. These are the markers of her distinctive visual and narrative identity, and they helped her tell about the women's plight in a profoundly individual tone, at a time when very few female filmmakers in Europe did that (Agnès Varda, Kira Muratova, and Larisa Shepitko are among those few). The protagonists of her films have always been strong women rendered vulnerable by a context in which they have to fight social preconceptions and, at the same time, existential troubles.

Presented in this year's 3x3 section, *Adoption* (1975) and *Diary for My Children* (1982) center their stories on fictionalized details from their director's biography. *Adoption* focuses on Kata, a worker and a widow at only 40 years of age, who would have liked to have a child by her lover. Her lover, however, is married and in no mood for complications, so he pretty much turns her down. Then, one day, Anna, a runaway from a girls' remand school,

seeks shelter in Kata's home. The two characters realize, perhaps unconsciously, that a relationship expected by both of them is about to begin. The story finds its resonance in the biography of the director, who had been adopted by an aunt. *Diary for My Children* speaks about the same moment in her biography, from a different perspective: it is a coming-of-age story, a tale for forced maturity.

The third film presented at TIFF is *Aurora Borealis* (2017), Márta Mészáros's first feature after an almost ten-year hiatus. Coming back to obsessions such as rejecting a dark past, the director builds her case around Olga, a successful lawyer who discovers a dark family secret that makes her question her entire life.

Having won awards in Berlin, Cannes, Chicago, or Venice, among others, Márta Mészáros never abandoned her personal credo and kept bringing forth dramas about women in liminal situations.

Márta Mészáros will be awarded a lifetime achievement award at TIFF this year.

Ion Indolean

TIFF. 17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05—03.06.2018

1918
BERGMAN

CLOSEUP
INGMAR
BERGMAN

25.05—03.06
Cluj-Napoca

Ambasada Suediei
București

Si.
swedishfilm.com

Swedish
Film Institute

Ingmar Bergman

Photo: © ADL Svenska Filminstitutet

DHL

VREȚI SĂ VĂ EXTINDEȚI
AFACEREA INTERNAȚIONAL?

SOLICITAȚI OFERTA PENTRU MAGAZINE ONLINE!

shipping.dhl.ro/ecommerce
email: ro_marketing@dhl.com
tel: 0751 305 015

DHL Express

InterogaTIFF

Screenwriter Rebecca Lenkiewicz

“I Always Plead for the Soul of a Film”

Rebecca Lenkiewicz is a playwright and screenwriter best known for her collaboration with Polish director Pawel Pawlikowski for the 2015 foreign film-Oscar winner *Ida*.

Rebecca comes to TIFF as co-screenwriter *Disobedience*, which she adapted for director Sebastian Lelio, himself an Oscar winner and a frequent TIFF guest—but also as a member of the TIFF main competition jury. I spoke with Rebecca about what it means to turn a novel into a screenplay and to work with auteurs with very different styles, and about what she is looking for in the competition films.

During the Q&A on Saturday you talked a bit about how you worked with Sebastian Lelio to adapt the novel on which *Disobedience* is based, and went a bit into how the various details differ. You also talked about your work on original screenplays. What is the difference between the two modes of work? And how do you decide to change the details of original text?

With *Disobedience*... I first read Lelio's script before reading the book. He had written a first version, so I had a pretty clear idea of the characters and the storyline. My first draft started from what Sebastian wrote. I basically read the first version and answered the needs of the characters and changed the narrative thread as necessary—of course, based of what we talked with Sebastian, with whom I had an ongoing conversation.

We came to the second draft the same way. I had still not read the book, and that is exactly what we wanted: we wanted the script to have its own life before we go back to the book. When I got to read the book, I was surprised at how different Sebastian's version was. The book is funnier than our script, but, at the same time, since it is written from the perspective of the main character, it's much more psychological. It

was interesting, but then I wanted to bring several heartbreaking moments from the book into the script. Honestly, it was like a constant conversation. At the end of the process, we stayed for two days in the Jewish quarter in London and we tried to take in the atmosphere of the place, constantly re-writing, cutting scenes, and so on. Sometimes you cut too much and you get to the bare bones, then you add too much and the script gets too meaty, and so on. Naomi Alderman, the author of the novel, loved the film when she saw it, even though it was very different from what she had written. So I hope we managed to capture the spirit of the novel, despite the differences.

What is it like to work with directors whose styles are so distinctly different? Do they have very different approaches to photography, editing, music, and extra-textual elements? How is it to see your work adapted in such diverse styles?

It's always strange, it's a kind of shock. It's usually a beautiful shock, but still a shock, to have words

Photography: Dan Grigore

first, and then image. The first shock is to see the cast, because you often imagine what the character looks like—and the differences can be stark. I had the chance to work with exceptional directors. In Pawel's case, he cut a lot out of the script, and it worked very well, but that's also a kind of shock: “Hey, where did that scene go?” He directed the cast so beautifully that I felt he already had everything in his head.

Sebastian Lelio, on the other hand, works a lot with storyboards. He needs to know exactly, for each day of production, what images he needs to get. Pawel is different—he waits to see how the actors will react. For instance, that kind of framing where the characters appear in the lower corners of the screen—that wasn't some grand concept, it's something that came to him on the spot. Pawel is very much inspired by classic Polish cinema. Again, with Sebastian, when we wrote the sex scene, we had about five lines in it. Just something basic, about them making love. I asked him how he was going to film the scene, and he told me he

the process. If you don't want to be shocked, you write a novel or a poem, something that can stand on its own. And you can interpret it word by word. A screenplay, well, that's more like a blueprint for something that eventually becomes incredible.

Coming back to your work...You wrote TV scripts, arthouse films, but also movies for wider audiences. Do you have a different mindset for each of these audiences?

You have a different tone inside when you start writing. With film, until now, my experience only involved jumping into projects that are already in process. For instance, *Colette* had gone through many drafts, and you could feel that, especially when it came to the story. It depends on what the director did before. With Wash Westmoreland, I had seen *Still Alice* and noticed that he is interested in the emotional trajectory the character. Then when I worked with Pawel, I saw all his features and documentaries and I noticed that he loves details. With Sebastian, I watched *Gloria*, where I saw an affinity for women's psychology. See, in a way it's like being in a relationship—I get to see who and how people are. And only after that I can position myself into the process.

You are a member of the TIFF main competition jury. What do you expect from the films in competition? You said something very nice in the Q&A, when you were talking about the main character: that “a film is good when you don't feel like you are watching a film.”

I am very open to whatever I will get to see here. I read a bit about each title, about their origins. It seems to be fantastic, very diverse selection. I love going to a film without knowing much about it and just allowing myself to be hit by its power.

If opinion among the jury is divided, how will you plead for your chosen film?

I always plead for the soul of a film. I was on the jury for several festivals, and sometimes, with some films, the acting or the writing is not as good as for other films, but the heart of the some of those imperfect films is bigger. Or perhaps the direction or production are not as accomplished, yet the film is honest in its endeavor. There are many different criteria, but I like films that are very sincere.

Flavia Dima

didn't know yet—but somehow he came up with a detailed six-minute scene. It's always a mixture of improvisation and research, plus the reactions of the actors, who are live human beings and have a lot to contribute to

Disobedience

